

ELŐFIZETÉSI ÁRA :
 EGÉSZ ÉVRE 16.— K | FÉL ÉVRE 8.— K
 NEGYED ÉVRE 4.— K

FŐSZERKESZTŐ :
 DR. BISCHITZ BÉLA
 ÜGYVÉD.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
 BUDAPEST, V., SAS-UTCA 20.
 TELEFON 108-00.
 HIRDETÉSEK mm. SZÁMITÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT.

Négy szobor.

E hó 17-én meghitt ünnepség keretében adták át a selmecbányai főiskolának azt a négy szobrot, amelyet a magyar bányászközönség állított három kiváló bányász és egy vaskohász emlékének.

Kerpely, Litschauer, Péch és *Zsigmondy* elfeledhetetlen nevek a magyar bányászat és kohászat terén. Éppen ezért emléküknék szoborral való megörökítése nemes elismerés a bányásztársadalom részéről

E négy kiváló szakférfiu abban az időben munkálkodott a magyar bányászat és kohászat terén, amikor még ez a két szaktudomány nehezen haladt előre a nemzeti haladás országútján. Ők tehát nem csak szaktudósok, hanem a magyar bányászat és kohászat nemzeti előharcosai is voltak.

Különösen elmondható ez *Péch* Antalról, akinek nevéhez fűződik tulajdonképpen a magyar bányász és kohász szakirodalom megteremtése. Nehéz viszonyok között, néhányadmagával, idegen érzés és fagyasztó közöny közepette indult meg-lapjával, amely megteremtője volt a magyar bányászati és kohászati nyelvnek és irodalomnak.

És azóta már néhány évtized elsuhan felettünk, azonban *Péch* nek a bányászati és kohászati nyelv fejlesztése körüli munkája ma is éppen olyan nagyértékű, mint munkásságának idejében volt.

Zsigmondy bányásztechnikai munkái ma is elismerésre készítetnek bennünket. Az a szakértelem és energia, amellyel mélyfúrásait véghezvitte, mindnyájunk csodálatát megérdemli még napjainkban is.

Kerpely neve és működése a magyar vaskohászat terén szerzett érdemeiért mindenha elévülhetetlen marad.

Litschauer mint tanár és mint szakíró érdemelte ki az utókor elismerését.

A magyar bányász- és kohásztársadalom igazán nemes és hálás cselekedetet végzett akkor, amikor ennek a négy kiváló szakembernek szobrot állított.

A szobroknak pedig a főiskola aulájánál jobb helyet nem lehetett volna találni.

Ez az új négy szobor *Cséti Ottó* szobrával amint szimbolizálja az érdem elismerését, éppen úgy nemes példaadásul szolgálhat annak az ifjuságnak, amelynek

szorgalmától és szaktudásától függ bányászatunk és kohászatunk jövője. Hogy ezek a szobrok, ezek az ércjelképek szüntelen az ifjuság szeme előtt legyenek, arra nálunk igen-igen nagy szükség van.

A magyar bányászati és kohászati tudomány még ma is küzd létéért. Küzd a tulidegen befolyás és a még nagyobb ellenség: az itthoni kontárság és rosszakaratu közöny ellen.

A *Péch* küzdelmei és harcai ma is megharcolandók még. Ezeknek a harcoknak és küzdelmeknek befejezését, diadalra vivését csakis az ifjuságtól lehet várni. Kell tehát, hogy ezek az ércjelképek szüntelen ifjuságunk előtt álljanak. Bizony, jobb helyet ezeknek a szobroknak a főiskola aulájánál választani nem lehetett volna.

És ezért örülni kell, hogy kicsinyes szempontok miatt nem lehetett ezeket az emlékművek egyikét-másikat az ország bizonyos részén elhelyezni. Így együtt bizonyos összhatással jelképezik a magyar bányászat és kohászatnak elmúlt történelmi korszakát.

Mint történelmi mesgyekövek állanak ott az ifjuság előtt azzal a tanulsággal, hogy a mi sivár szakviszonyaink között a valódi érdem mégis előbb-utóbb elismerésre talál.

Az igaz és eszményibb célért folytatott küzdelem, még reális eredmény nélkül is, nem hiábavaló. Győzedelmeskedik az ugynevezett hivatalos bölcseségen, amely széles e világon minden okos törekvésnek kerékkötője.

A magyar bányász- és kohászközönség nemcsak nemes és kegyeletes tettet vitt véghez, amidőn négy kiváló férfianak örök emléket állított. A szakelismerésnek ez olyan fényes példája, amely dicséretére válik magának a magyar bányász és kohász mérnöki karnak is.

Tudvalevő, hogy a szobrok elkészítésére szükséges összeg a bányász- és kohászközönség közadokozásából gyűlt össze. Egyesek és vállalatok összeadták áldozatkészen a szükséges pénzt.

Az eszmének megérleléséért és kiviteléért az egyesületet illeti a dicséret. De meg kell mondanunk, hogy ez az eszme még ma sem valósult volna meg,

ha egy nagyenergiájú ember annak kiviteléért minden ambíciójával sikra nem száll.

Nevet nem említünk. Mindenki tudja, hogy kiről van szó.

Le kell szögeznünk azt a tényt, hogy a gyűjtés és a szoboralap megteremtése egy valakinek az érdeme, akinek végül még az az öröme sem lehetett meg, hogy gyönyörködhesék munkájának eredményében.

De hagyjuk most ezt a dolgot. Bár ünnep után vagyunk, még sem akarunk ezekre a sajnálatos dolgokra erősebben rávilágítani.

Meg kellett említenünk, hogy elégtételt szolgáltatassunk annak, aki ezeknek az emlékszobroknak létesítéséért a legtöbbet dolgozott.

Az átadási ünnepély egyébként lelkes hangulatban folyt le. Az egész ünnepséget bizonyos intim hangulat jellemezte. Képviseltették magukat a bányászattal és kohászattal, valamint a főiskolával összeköttetésben levő minisztériumok és egyesületek.

A főiskola tanári kara, ifjúsága és az ősbánya- város mindent elkövetett, hogy ez a ritka szakünnepély mennél jobban sikerüljön külsőségeiben is. Kevesebben jöttek el ugyan, mint amennyit vártak, de ennek egyik oka az, hogy a bányász és kohász mérnökkar szerteszét van szórva az országban és hivatásbeli kötelessége nagyon is lököti.

Az ünnepély fényét és a résztvevők számát nagyon növelte volna az, ha ezt az ünnepélyt országos kongresszussal kapcsolták volna egybe.

Csak sajnálni lehet, hogy olyan viszonyok között kellett ennek az ünnepélynek lefolyni, amelyek megakadályozták azt, hogy azon minél több bányász és kohász szakember vegyen részt.

Maga az egyesületi élet sem kedvez mostanában ilyen országos összejövetelnek. Mintha az utóbbi időben az a hagyományos selmeci összetartás is meglazult volna éppen az egyesületben uralkodó hangulat következtében.

Akik a bányászati és kohászati szakembereket nagyra becsülik és az egyesületi összetartást, tevékeny együttműködést szeretnék felújítani, fájdalommal látják ezeket a jelenségeket.

De e sivárságban csakis az az egyetlen vigasztaló, hogy nem késhet sokáig a megújulás. A főiskola aulájában most felállított négy szobor története kell, hogy tanulságul szolgáljon az egyesületi életben is.

Minden, amihez az egyesület teljes lélekkel hozzáfog és megtalálja a mozgalom élére a megfelelő, nem egyéni önzésből cselekvő vezetőt: feltétlenül sikerül is.

Ezt jó lenne megszívlelni.

Magának a bányamérnöki és kohómérnöki szaknak annyi elintézetlen feladata van, amelyet nem

szabad abbahagyi és kivihetetlennek tartani egyesek kényelemszeretete és hozzánemértése miatt.

A szoborral, az ünnepséggel megadtuk a múltnak, amivel azoknak a kiváló szakférfiaknak tartozunk, de még igen-igen sok feladat van hátra, amelyet el kell végezni úgy az egyesületi, mint a gyakorlati szakéletben.

Nem elég az ifjúságot buzdítani a kiváló szakemberek példájának követésére, hanem elsősorban helyesen vezetni kell ezt az ifjúságot és segíteni egyéniségének kifejtésére.

A jövő küzdelmében a bányász és kohász mérnökifjúság csakis úgy lesz képes megfelelni hivatásának, hogy ha azok, akik ma a sors és tehetségük jóvoltából vezetnek és munkás, alkotó férfikorban vannak úgy az egyesületi, mint a gyakorlati szakéletben megteszik a maguk kötelességét a haladás irányában.

De nemcsak ezt teszik meg, hanem azt az ifjúságot, amelyet buzdítanak, jóakarattal igyekeznek megfelelő szerepkörhöz juttatni. Ha a *ma férfiai* megteszik a kötelességüket, az ifjúság termékeny mezőkön fog előrehaladni a szak áldásos munkát kívánó céljai felé.

A jelennek éppen az a baja, hogy azok, akiknek módjukban van és kötelességük is lenne, nem szíves örömet vállalkoznak arra a munkára, amelyért most szoborral ajándékozta meg az utókor annak a négy kiváló szakembernek az emlékét.

A bányászati és kohászati szak mintha egy idő óta saját magában sem bizna.

Valami sajátságos elernyedtség uralkodik a vezetőknél és közkatonákon egyaránt. Valami érthetetlen félsz és óvatos tenni nem akarás.

Mindenütt széthuzás és egymást megérteni nem akarás.

A mai tehetetlenségben igazán bámulattal kell felnézünk azokra a kiváló szakemberekre, akik úgy, a miénknél sokkal mostohább korban is tudtak olyan dolgot véghezvinni, amelyért szoborral örököztünk meg emléküket. Mi, akik a magyar bányászat és kohászat érdekeit minden erőnkkel igyekszünk szolgálni, jóleső örömmel és büszkeséggel könyveljük el a selmeczányai ünnepélyt.

Az ünnepélyben és a felállított négy szoborban nemes példát látunk nemcsak az ifjúság számára, hanem a magunk férfikora számára is. Ezek előtt a szobrok előtt bünbánólag kell meghajolni mindazoknak, akik szerencsés helyzetükben nem törődnek a szak közérdekével, hanem még meggátolni igyekeznek minden jobb törekvést.

A szobrok elkészülte, a legyőzött akadály kell, hogy eszünkbe vesse az okos, bölcs és türelmes együttműködés szükségességét! Az okvetlen eljövendő, megújuló egyesületi és gyakorlati szakműködésünkben ezt nem szabad elfelejtenünk

Egy ünnepelő.

Uj eljárás acél előállítására.

Az új berendezés-eljárás mindennemű olyan Siemens-Martin-acélokna előállítására, melyeknél a költségkérdés nem okvetlenül döntő tényező és bár az acél nem kizárólag a következőkben felemlített célokra alkalmazható, az eljárás mégis főleg nagyértékű speciális acélokna és acélötvözeteknek, elsősorban pedig páncéllemezeknek, fődélzetvédő lemezeknek és hasonló szerkezeti anyagoknak készítésére szolgáló acélokna előállítására van szánva.

Az eljárást képező acél előállítására szolgáló eljárásnál a fürdőnek összetételét és hőmérsékletét állandóan, azt az időtartamot pedig, mely alatt az acélnak előkészítése vagy hevítése megy végbe, a folyamatnak vége felé szabályozzuk, úgy hogy a hőmérsékletnek és az összetételnek változása minden pillanatban a kohásznak ellenőrzése alatt áll, a kívánt összetétel pedig abban a pillanatban éretik el, melyben a fürdő a kívánt öntési hőmérsékletet fölvette.

Az új eljárással azt a sebességet, mellyel a szénnek előállítása vagy a széntartalomnak csökkentése történik, szabályozzuk és ellenőrizzük, a szénnek túlságosan gyors eltávolítását meggátoljuk, az acélnak öntöttvassá való visszaalakítását fölöslegessé tesszük és az acélnak előállításához szükséges időtartamot tetszés szerint nagyobbíthatjuk vagy kisebbítjük.

Végül az eljárás acélötvözeteknek előállításánál fölöslegessé teszi, hogy az acélhoz más szenet adagoljunk, mint azt, mely az olvasztás folyamat végén adagolt mangánban, chromban vagy más ötvöző anyagban amugy is jelen van.

Az eljárásnak fogatosításánál az adagot, mely előnyösen legalább 40% vasat tartalmaz, a szokásos módon rakjuk be a kemencébe. Az adagnak összeállításánál ércet, vaspernyét vagy oxýdot nem alkalmazunk, épp így nem használunk a folyamatnak végén vasat az acélnak szénítésére.

Ha az adag teljesen megolvadt és a mész a salaknak képezése közben fölemelkedett, a fürdő széntartalmának meghatározása céljából analizist végzünk. Ez a széntartalom tág határok között változhatik és rendszerint nagyobb 0.75%-nál. Ezután a fürdőhöz ércet adunk, még pedig az eltávolítandó szén 0.01%-ára egy századszázalék ércet számítva. Ha a széntartalom az ércnek teljes fölolvadása után változatlan maradt vagy növekedett, újból ércet adagolunk, még pedig félannyi ércet véve a szénnek egy századszázalékára, mint előbb, miáltal a széntartalom körülbelül 0.35—0.45% ra csökken. Ha a széntartalom 0.65%-ra csökkent, ércet nem adagolunk többé a fürdőhöz.

Ha az egymásután, rövid időközben végzett szénmeghatározások azt igazolták, hogy a fürdőnek szén-

tartalma körülbelül 0.40%-ra csökkent, a fürdőhöz mangánt adagolunk; egy-egy adag körülbelül két tizedszázalék mangánt tartalmaz, vagyis a beolvasztott fémadagnak minden 1000 kg.-jára 2 kg. 80%-os ferromangánt számítunk. A fürdőhöz előnyösen négy izben, bizonyos időközökben 2—2% mangánt adagolunk, mikor a fürdő széntartalma 0.35—0.45% között van. Ily módon a széntartalomnak további csökkenését vagy eltávolítását késoltetjük, úgy hogy az utolsó néhány századszázalék szénnek eltávolítása hosszú időt vesz igénybe és egészen a lecsapolásnak időpontjáig tart.

Ahelyett, hogy az utolsó egy-két, két-két tizedszázalékra rugó mangánadagot egyszerre adunk a megolvadt fürdőhöz, azokat még tovább fölösztva, egy-egy tizedszázalékos adagokban is lehet adagolni.

A mangánadagokat oly időközben adjuk a fürdőhöz, hogy az acélnak elkészülése közben a széntartalom csökkenése három perc alatt egy századszázaléknál nagyobb ne legyen.

Ha az acélt akkor kell lecsapolni, mikor az a kívánt széntartalommal bír (a ferrotvözeteknek hozzáadásánál a fürdőbe bevitt szénmennyiségét az adagnak összeállításánál figyelembe kell venni), a kemencét a szokásos módon csapoljuk le és ekkor az öntőüstben való szénítés fölösleges; acélötvözeteknek előállításánál az ötvöző fémeket ismert módon adagoljuk, még pedig vagy a kemencében, vagy az öntőüstben.

A megmaradt mangán rendszerint fedezi a kész acélban megkövetelt mangántartalmat, de ha szükséges vagy kívánatos, az acélhoz az öntőüstben vagy lecsapolása közben is lehet mangánt adni.

Ha az acélt elkészülte után egyideig nem csapoljuk le, ahhoz időszakosan további mangánadagokat adunk, amikor is az egyes adagoknak nagysága és az adagoknak száma attól az időtartamtól függ, mely a lecsapolási hőmérséklet elérésének és az acél elkészültének időpontja és a tényleges lecsapolásnak időpontja között eltölik.

Sok szenet tartalmazó acélokna előállítása lényegében ugyanugy történik, mint ahogy az fentebb le van írva; az adagot akként állítjuk össze, hogy olvadási pontja elég magas legyen és hogy ennek következtében az utolsó mangán-, chrom- vagy más ötvöző fémadagokban foglalt szénen kívül más szénnek hozzáadása felesleges legyen.

Közönséges acélnak előállításánál a fentebb jelzett műveleteket végezzük el és a mangánadagokat akként szabályozzuk, hogy a széntartalom körülbelül abban a pillanatban érje el a megkívánt értékét, amelyben a fürdőnek hőmérséklete is alkalmas a lecsapolásra.

A leirt eljárásnak előnyeit szakértő könnyen fölismerheti. Annak következtében, hogy a fémnek fino-

Szivattyukat és mérlegeket

gyárt mint különlegességet és legnagyobb rak-
tárt tart épület- és diaphragma-szivattyukban

Árjegyzék ingyen
és bérmentve

Garvenswerke Wien, II., Handelsquai 130

mitása a kemencében forromangának használatával történik, a fürdőben levő szénmennyiségnek csökkentését, eltávolítását a kohász állandóan ellenőrizheti, tehát nem keletkezhetnek oly fürdők, melyeknél a széntartalom kisebb a megkívántnál és melyeket ezért széníteni kell, viszont nem keletkezhetnek oly fürdők sem, melyek előbb érik el a szükséges lecsapolási hőmérsékletet, mielőtt a széntartalom a kívánt értékro csökkent.

Annak következtében, hogy a mangának adagolása időszakosan történik, a kénnek eltávolítása is alaposabban és tökéletesebben megy végbe.

Az adagnak összeállításánál ércnek, vaspernyének vagy más oxydnak alkalmazása fölösleges, épp így nem szükséges a szénnel használata sem.

A mangánadagoknak száma nagyobb vagy kisebb is lehet, épp így az egyes mangánadagoknak nagyságai is tetszés szerint egyenlők vagy különbözők lehetnek és az alkalmazott mangánmennyiség az előállítandó acél összetételének megfelelően módosítható.

HAZAI HIREK.

Előléptetések a nagybányai bányakerületben. A m. kir. bányagazgatóság elnöke *Pretori Jakab* és *Gedeon József* intézőket művezetőkkel, — *Nikola János* és *Horzsa János* II. oszt. altiszteket intézőkké, — *Zaharóvsky Lajos* és *Zujác Máttyás* segéd-altiszt k-t II. oszt. altisztekké s végül *Bartha Gyulát* és *Hittler Máttyást* segédaltisztekké nevezte ki.

A bányász-szobrok leleplezése. E hó 17-én leleplezték le Selmecbányán *Kerpely Antalnak*, *Litschauer Lajosnak*, *Péché Antalnak* és *Zsigmondy Vilmosnak* szobrait. A hatóságok, a vállalatok, a magyar bányásztársadalom képviselői szép számban gyűltek össze az ősi bányavárosban, hogy impozáns módon ünnepeljék meg a nagy férfiak emlékezetét, akik a magyar bányászat utörői voltak.

Szombaton az elszállásoló bizottság fogadta az ország minden részéből érkező vendégeket; este a főiskolai ifjuság dal- és zeneköre a városi vigadóban hangversenyt rendezett a vendégek tiszteletére; a vigadó termei zsufolásig teltek meg közönséggel, amely a hajnali órákig maradt együtt a legjobb hangulatban.

Másnap az ünneplők a bányász-zenekar hangjai mellett vonultak be a bányászati és erdészeti főiskola előcsarnokába, ahol megkezdődött a leleplező ünnepély. A Himnusz éneklése után *Fodor László* dr. prorektor megnyitó beszédében üdvözlö a közönséget, a hatóságok képviselőit s az ünnepeltek jelenlévő rokonságát. Utána *Barlai Béla* dr., a főiskola rektora mondott emlékbeszédet *Kerpely Antal* szobra előtt. A közönséget ámulatba ejtették a vaskohászat professzorának kiváló szónoki kvalitásai, a magas színvonalu, közel egy óráig tartó megemlékezés mély benyomást tett az ünneplőkre, akik az egész ünnepség folyamán a rektor gyönyörű beszédének hatása

alatt álltak. *Péché Antal* szobra előtt *Veress József* m. kir. bányatanácsos, *Litschauer Lajos* szobra előtt *Réz Géza* főiskolai tanár, *Zsigmondy Vilmos* szobra előtt *Bene Géza* főfelügyelő tartott beszédet. A szobrok átadása és átvétele után a főiskolai ifjuság szónoka tartott beszédet. A Szózat éneklésével ért véget a megható ünnepség.

Részt vettek: A pénzügyminisztériumot *Probstner Alfréd* min. tan., a földmivelésügyi minisztériumot *Vadass Jenő* min. tan. képviselték. A müegyetem és a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet képviselőjében *Hermann Miksa* müegyetemi tanár jelent meg, a Földtani Intézetet és Földtani Társulatot *Halaváts Gyula* főgeológus képviselte. Jelen volt természetesen a selmecbányai főiskola tanári kara és ifjusága, Selmecbánya városának képviselői.

A nagyszámu ünneplők között ott voltak: *Litschauer Lajos* főbányatanácsos, *Bene Géza* főfelügyelő, *Baumerth Károly* főfelügyelő, *Lugosi István* főmérnök, *Bajkó Aladár* bányamérnök, *Jónási Antal* igazgató, *Schwarcz Gyula* bányatanácsos, *Grünhut Gyula* főmérnök, *Terény Lajos* igazgató, *Muzsnyay Ferenc* bányatanácsos, *Mály Sándor* ny. min. tanácsos, *Platzer Sándor* bányatanácsos, *Ürmössy Kálmán* bányatanácsos, *Hovorka József* főmérnök, *Péché Ödön* főmérnök, *Tannenbergh Géza* főfelügyelő, *Halász Sándor* bányabirtokos, *Veress József* bányatanácsos, *Péché Kálmán* osztálytanácsos, *Markup Béla* szobrász, *Biró Vilmos* nagykereskedő, *Péché Béla* főmérnök, *Vasitsek Zsigmond* bányamérnök, *Platzer Sándor* bányatanácsos, *Schwartz Gyula* bányatanácsos.

Koszorukat küldtek: A m. kir. pénzügyminisztérium, a Bányászati és Erdészeti Főiskola, a Litschauer-család, Selmec- és Bélabánya város közönsége, az O. M. Bányászati és Kohászati Egyesület és a selmecbányai osztály, a főiskola ifjusága, a selmecbányai m. kir. bányakerület tisztikara.

A rendezőséghez beérkezett táviratok:

Nagynevű bányászaink ércemléke előtt meghajtjuk a zászlót.

Az O. M. B. és K. E. nagybányai osztálya.

A magyar bányászat utörői apostolainak emlék-ünnepélye alkalmából lelkes „Jó szerencsét!” mond

A nagybányai m. kir. bányagazgatóság tisztikara.

Alma materünk e magasztos ünnepén az ünneplőkkel együtt érez

Vankó Rézső.

A négy kimagasló szakférfi szoborleleplezési ünnepélyén az összes kohász- és bányásztisztikar szellemileg, hódolattal vesz részt. Vivát, floreat crescat Academia.

Vajdahunyadi vasgyár.

Járul krassai lovag Kerpely Antal ércemléke elé a vajdahunyadi bányászati és kohászati vidéki osztály.

Luftfilter

G. A. Schütz

Maschinenfabrik
Abt.: Luftfilterbau

Wurzen, Sa.

baut als
besondere
Spezialität

Dicsőíti benne a nemzeti múltat tisztelő érzést és a messze jövőbe való előrelátást; szerencsésen tudta összekapcsolni e kettőt, amikor a magyar kar erejét s hős harcok emlékét jelző nagy Hunyady vára mellé a magyar észről, lángészről tanuskodó modern gyárat létesítette s így a haza és késő utódok javára már életében állította fel az ő legszebb emlékművét, a vajdahunyadi m. kir. vasgyárat. Legyen szívünkbe zárt emléke tartósabb az ércemléknél.

**A vajdahunyadi vidéki osztály nevében
Obholzer élök helyett Vajk, titkár.**

„Modern áramtermelők a bányászatban és kohászatban.” E cím alatt érdekes előadást tartott az O. M. B. és K. E. Budapesti Osztályának e hó 9-én megtartott ülésén *Weltz Károly* főmérnök.

Az előadó részletesen beszélt a három legfontosabb áramtermelő szerkezetéről: a lassuforgású gázturbináról, a gőzturbina és a vízerő-generátorok sajátosságairól; reámutatott a forgóáram domináló szerepére és kifejtette azokat a sajátosságokat, amelyeknél fogva a magyar villamos ipar a generátor-gyártás terén a világversenyben is sikerrel áll helyt.

Az előadó számszerűleg kimutatja, hogy a lassuforgású gőzturbinákat ma egyszerűen alig alkalmazzzák, aminek oka a gépteljesítmények nagyfokú megnövekedésében keresendő. 800 KVA-on felül, a gőzturbina 90 százalékánál nagyobb vacuum mellett már gazdaságosabban dolgozik, mint a gőzgép; az elektrotechnika elterjedése pedig a bányászati és kohóvállalatokban ma már oly nagy mértékű, hogy ennél jóval nagyobb egységek kerülnek felállításra. Az olyan helyeken pedig, ahol kisebb teljesítményre van szükség, a nyersolajmotor veszi fel sikeresen a versenyt a gőzgéppel.

Az előadó a hajtómotorok és a generátorok szerkezeti tulajdonságaival is behatóan foglalkozik és kimutatja, hogy úgy a gőzturbina, mint a vízturbina alkalmasan szerkeszthetők igen nagy teljesítményekre. A gőzturbina teljesítmény-határai ma már 35.000 KVA-t érik el és 20.000 LE teljesítményű vízerő-generátorok vannak üzemben.

Az előadó reámutatott az elektromos energiaátvitel nagyszabású fejlődésére, az új elektrokémiai, termokémiai és metallurgiai iparokra, amelyek keletkezésüket a vízerő energiák nagyszabású hasznosításának, illetve ezáltal az energiatermelés olcsóbbodásának köszönhetik és megemlékezett végül az erőátviteli hálózatokkal összefüggő modern transzformátor szerkezetekről is. Az előadást számos vetített kép és diagram kísérte.

Osztályülés. A Bányászati és Kohászati Egyesület Nagybánya vidéke osztálya május hó 30-án népszerű felolvasással egybekötött közgyűlést tart, este pedig bányászmulatság lesz a Kaszinóban. Junius hó 27-én az osztályülést Felsőbánya városában tartják meg, minthogy a város már régebben meghívta az együletet.

Szaktanácskozás a bányatüzekről. A szén öngyulladásából keletkező bányatüzekkel küzdő bányák érdekeltsége folyó hó 11-én másodizben ült össze szaktanácskozásra a budapesti m. kir. bányakapitányság hivatali helyiségeiben, hogy megállapítsák azokat a preventív óvrendszabályokat, amelyek a szén öngyulladásából keletkező bányatüzeket hivatva lennének a lehetőség szerint megakadályozni. Egyes me-

dencék szenei az öngyulladásra kiválóan alkalmasak; a lépten-nyomon keletkező bányatüzek pedig, a közegészségügyi és biztonsági szempontoktól eltekintve, jelentékeny szénvagyont is vonhatnak el a gazdasági forgalomtól. A tanácskozásokon alapelveként domborodott ki azon kívánalom, hogy a légvezetést már az üzemterv stádiumában kell megoldani s hogy a széntelepek fölösleges megbolygatása mellőzendő, ezenkívül hogy a fejtési művelet a légvezetés előzetes berendezése előtt meg nem indulhat.

A tanácskozásokon résztvettek a budapesti m. kir. bányakapitányság és a miskolci m. kir. bányabiztos-ság szaktisztviselői karán kívül: az esztergom-szászvári köszénbánya részvénytársaság részéről *Róth Flóris* és *Schmiedt Sándor* bányaiagazgatók; a magyar általános köszénbánya részvénytársaság részéről *Wieser Vilmos* központi bányaiagazgató, *Schnetzer János* központi bányafelügyelő és *Haszmann Béla* tokodi bányagondnok; a budapest-vidéki köszénbánya részvénytársulat részéről *Engel Ármán* vezérigazgató, *Zöld Gábor* bányaiagazgató, *Varga Lajos* és *Bekker Atajos* főbányamérnökök; a m. kir. bányakincstár perecsei bányaműve részéről pedig *Lang Miksa* m. kir. főbányamérnök.

A megalkotandó szabályokra nézve a m. kir. bányahatóság és a vállalatok képviselői között teljes megegyezés jött létre, azonban az öngyulladások kivül más okokból keletkező bányatüzekre vonatkozó óvrendszabályokkal való kiegészítés miatt az elaborátum még teljes befejezést nem nyert. Mint befejezett munkát, annak idején részletesen fogjuk ismertetni.

Új földgázforrások. A pénzügyminiszter hír szerint szakembereket küldött Temes megyébe, a Lipppa, Temésrékás és Facset községek határában felbukkanó gázok megvizsgálására. Az illető községekben ugyanis a jelentések szerint nagy erővel felbukkanó gázforrások mutatkoznak s a miniszter a földgáz vegyi értékét akarja megállapítani. Ha az elemzés eredményes, akkor a Mezőségeken bevált dóm-elmélet alapján fogják a furólyukakat telepíteni. Ennek a földgáz-

Eredeti
BLACKMAN és KEITH
VENTILÁTOROK
EXHAUSTOROK, FUVÓK.
minden célra
Magyar Szellőző Művek
BUDAPEST, VII., ARÉNA-ÚT 80.
Telefon: JÓZSEF 26-56

forrásnak a jelentősége Arad és Temesvár városok részére megbecsülhetetlen lehet és épp ezért várják nagy érdeklődéssel a kiküldött szakértők jelentéseit.

A sármási gázkutak bősége. A pénzügyminiszter leiratban figyelmeztette az egyik engedélyes várost, Kolozsvárt, hogy a csővezeték lerakásánál gondoskodjék a fejlődés igényének megfelelő kaliberű csövekről. Kitészik tehát ebből a leiratból, hogy a kormány Nagyváradra és Debrecenre gondol, amikor vezeték meghosszabbítására gondol. A nagyobb kaliberre figyelemmel is voltak már, mert például a Kissármás—Torda—Marosujvár között lefektetett első vezeték nem 150, illetőleg 90 milliméter átmérőjű csövekkel építődött meg, hanem 250, azaz 143 milliméter átmérővel, mert belátták, hogy a túlméretezés természetes gazdasági és technikai szükség.

A helyzet most a leirat szerint a következő: A sármási 70.600 négyzetméter földgázterület hét kutjának a napi gázszolgáltatása körülbelül másfélmillió köbméter. Ez annyit jelent, hogy Magyarország évi széntermelésének a tizedrészét adhatja a hét gázkut. Hozzáértők szerint ez a másfélmillió köbméter gáztermelés teljes feltárás esetén negyedfélmillió köbméterre remélhető, sőt még talán tovább is, ami a széntermelés huszonöt százalékának felelne meg. Hogy ez az energia Erdélyben maradhatna és ott értékesíthető lenne, az a szakértők szerint nem igen valószínű. Így juthat az energiához Nagyvárad és a többi közeli város is. A marosujvári vezetékkel nemcsak a megengedett és tervezett 190.000 köbméter gáz jut el, hanem a csőméretek szerint félmillió köbméter. A nagyobb vezeték azonban aránylag olcsóbb, mert például a földmunka felszerelés ugyanaz, bármilyen méretűek is a felhasznált csövek.

A hadvezetőség és a petróleumkartell. Haditengerészetünk néhány évvel ezelőtt angol mintára kísérleteket végzett a torpedók és egyéb hajók kezánjainak petróleummal, illetve a petróleum egy bizonyos keverékével való fűtésével. A kísérletek annyira beváltak, hogy a tengerészeti parancsnokság a petróleumnak, mint általános fűtőanyagának a bevezetését határozta el. A terv kivitele elé azonban maguk a petróleumvállalatok gördítettek akadályokat, amikor túl magas árakat kértek a petróleumért. A hadvezetőség végre úgy oldotta meg a kérdést, hogy a szükséges 45.000 tonna nyersolajat egy mexikói petróleumvállalatnál szerezte be, természetesen a petróleumkartell ajánlatainál jóval olcsóbban.

Műtanrendőri bejárás. A Hungária mészipar részvénytársaság dorogi mészakőbányája üzemo részére két, a kőbányából kiinduló síkló engedélyezését kérelmezte. A síklók műtanrendőri bejárását a m. kir. vasúti és hajózási főfelügyelőség folyó hó 26-ára tűzte ki.

A Kereskedelmi és Iparkamarák jelentéseiből. Az aradi kamara körületében a vasművek produkciója a múlt évben közel 20%-al csökkent. Ez természetesen maga után vonta az üzemredukciót is, két vasgyár beszüntette működését. A vasiparnak ez a kellemtelen hanyatlása a balkáni zavarokkal függ össze, mert a szomszédos fogyasztási piac a háború miatt nem vehette át áruinkat, sőt a jelek is azt mutatják, hogy hosszú időre elvesztettük a balkáni piacot. A szomszédos államok fejlett vasipara a balkáni államok helyett az elmúlt évben Magyarországot és Ausztriát kultiválta s a magyar vasipar, hogy versenyképes lehessen, kénytelen volt követni a konkurrenciáékat. A behozatal így csökkentést mutat az előző évről

szemben, azonban ezt a vasipar nagyon megéri, mert például a rudvasnál az 1913. évben háromszor kellett az árakat redukálni. Hasonló lényeges ármérséklés volt durva lemeznél és sodronynál, míg finom lemeznél és tengelyoknál az árleszállítás még sokkal nagyobb természetű. Ha már az áraknak ezen szokatlan nagymérvű leszállítása szakkörökben is nagy meglepetést okozott, szinte megfoghatatlannak és valóban senki részéről sem vártak kell minősíteni azt a csaknem hihetetlen csökkenést, mely a vasfogyasztásban bekövetkezett. Vasúti sínek kivételével az összes tümegcikkekben a múlt évhez képest a forgalom lényegesen csökkentést mutat. Megkülönböztetve és százalékokban kifejezve az 1913. évi forgalom az 1912-ik évihez képest kisebb volt: rudvasnál 25%-kal, durva lemeznél 25%-kal, finom lemeznél 30%-kal, vasgerendánál 35%-kal, vagon és szerkezeti anyagoknál 40%-kal, bányasínekkel 50%-kal. Ha tekintetbe vesszük azt, hogy az év első 3-4 hónapjában még igen élénk volt a forgalom, elképzelhető, hogy milyen mértékben kellett az üzletnek megcappannia az utolsó hónapokban, hogy ilyen forgalmi mínusz létrejöbessen. Rudvasnál bizonyos tekintetben érthető ez az eredmény, mert az ország összes kereskedői raktári készleteiket a lehetőséghez képest redukálták, minthogy a folytonos ármérséklések a raktári készletek értékcsökkenése következtében a kereskedőket érzékenyen károsították. Vasgerendáknál és bányasínekkel az óriási visszaesés szoros összefüggésben van a pénzviszonyokkal, míg a többi cikknél főleg a politikai alakulás okozza a rengeteg csökkenést.

Vasgyártással a körületben az 1913. évben is ugyanazon telepek foglalkoztak, mint 1912-ben. A déznai Török-féle és a menyházai Wenckheim-féle vasgyárak egyelőre beszüntették üzemüket.

A körület lelentékenyebb vasgyára a vajdahunyadi állami vasgyár, amelynek múlt évi viszonyairól a következőkben számol be a kamara: A vajdahunyadi magyar kir. vasgyár nyereségtermelésre szorítkozik, mi mellett vasöntvény és gépgyártmányra termelést csak oly mérvben üzi, amint ezt a vasművel kapcsolatos házi szükségletek kívánják. Termeltek 1913. évben:

VALÓDI
"PERSA SZÖNYEGEK

minden létező minőségben, színben és méretben

≡ NAGY VÁLASZTÉK! ≡
OLCSÓ SZABOTT ÁRAK!

≡ TELEFON-SZÁM 140-64. ≡

POLGÁR HUGÓ ÉS EMIL
Budapest, V., Erzsébet-tér 18. (Sas-u. sarok).

KRAYE FELE
ROZSDAVÉDŐ
HIDFESTÉK.

PATIN

KRAYE E. ÉS TÁRSA
CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI SZÁLLÍTÓK
FESTÉK-KENCE-LAKK-GYÁR
BUDAPEST (KRAYE FÉLE FÉNYVÉDŐ)
VI., Váci-ut 31.

Nyersvas 971.460 q. Vasöntvény 16.758 q. Gépgyártmány 4.104 q.

A termelt nyersvas az állami vasművek finomító műveiben (Diósgyőr, Zólyombrezó, Kudsir, Máv. gépgyár) nyer további feldolgozást, s csak 3—4% kerül eladásra. Nyersvas termelés céljából Vajdahunyadon 5, Govasdián 1 nagyvasztó épült. A vajdahunyadi olvasztók közül az I. számú ujrabelelés miatt, a lefolyt évben üzemén kívül állott. A govasdiai nagyvasztó kizárólag speciális minőségű nyersvas gyártásával foglalkozott. A kohósítás alá kerülő ércet kizárólag a kincstár tulajdonát képező vasbányákból származnak. A nyersvas gyártásánál felhasznált tüzelőanyagok a faszén és koks; ezek közül az előbbi kizárólag honi, míg a koks nagyrészt sziléziai eredetű. Kőszén felhasználására a nagyvasztó-üzem ráutalva nincs és azon kevés mennyiség, mely a kazántelepon torokgázok mellett szükséges, hazai származású. Munkaerő tekintetében a kohótelepek kellőképp elváltak látva. A vajdahunyadi vasgyár összetételéhez tartozó munkások évi átlagos létszáma 3005 volt, kik mindannyian társ-pénztári szervezetben nyernek ellátást megbetegedés, vagy baleset alkalmával.

Vasfeldolgozással foglalkozik Aradon az Aradi Vasipari Részvénytársaság, amely a múlt év elején a rossz viszonyok dacára eléggé volt foglalkoztatva és a súlyosabb viszonyokat csak az év második felében kezdték jobban érezni, amelynek folytán az üzemét fokozatosan redukálni kellett. A munkásviszonyok kielégítőek voltak. A termelés az 1912. évi 1,150.000 kgr.-ról a már érintett üzemredukció folytán 750.000 kgr.-ra csökkent és ennek arányában csökkent a forgalom is.

Közgyűlések. A Bihari szénbánya és villamosági részvénytársaság május hó 18-án tartotta rendes évi közgyűlését. A vállalat veszteség- és nyereség-számlája. Tartozik: Veszteség 1912. évről 394.835 K 59 f. Szénbánya és sodronypálya üzemkiadásai 649.331 K 41 f. Összesen 1,044.167 K. Követel: Szén és sodronypálya-bevételek 467.257 K 97 f. Veszteség 1912. évről 394.835 K 59 f. Veszteség 1913. évről 182.073 K 44 f. Összesen 1,044.167 K. — A Magyar kárpáti petroleum részvénytársaság május hó 27-én tartja III. évi rendes közgyűlését. A vállalat mérleg-számlája. Vágyon: Pénztárszámla: a) készpénzkészlet 4211 K 10 f, b) bank stb. 51.792 K 51 f = 56.003 K 61 f. Részvénybefizetési számla 1,305.483 K. Bányajogositványok számla 1,100.000 K. Ingatlanok számla: a) telkek 27.000 K, b) épületek 35.719 K 50 f, c) cémenttartányok 387 K 50 f, d) utak és hidak 21.207 K 84 f = 84.314 K 84 f.

Ingóságok számla 537.530 K 25 f. Anyagszámla: a) anyag 64.566 K 32 f, b) épületfa 5655 K 09 f, c) fűtőanyag 11.610 K 68 f, d) dragoméri anyag 7649 K 05 f, e) dragoméri fűtőanyag 6493 K 88 f = 95.975 K 02 f. Furócsövek számla 239.462 K 40 f. Letétek számla 7400 K 42 f. Adósok számla 4729 K 34 f. Nálunk elhelyezett óv dékok számla 9900 K. Feltárási számla 2,203.935 K 42 f. Összesen 5,644.734 K 30 f. Teher: Részvénytőkeszámla 5,500.000 K. Hitelezők számla 144.734 K 30 f. Összesen 5,644.734 K 30 f. — A „Kőszénbánya- és Téglagyár Társulat Pesten“ r.-t. május hó 23-án tartotta 46. évi rendes közgyűlését. A vállalat veszteség- és nyereség-számlája. Tartozik: Üzleti költségek és tisztí fizetések 171.463 K 12 f. Kamatok 10.195 K 81 f. Adók és illetékek 141.359 K 87 f. Tiszta nyereség 413.798 K 56 f. Összesen 736.817 K 36 f. Követel: Tégla és egyéb üzletek nyeresége 729.073 K 60 f. Telkek és egyéb ingatlanok bérjövödelme 7743 K 76 f. Összesen 736.817 K 36 f. — A Tilmit magyar biztonsági robbantóanyag r.-t. június hó 4-én tartja IV. rendes közgyűlését. — A Magyar-horvát aszfalt r.-t. május hó 30-án tartja IV. évi rendes közgyűlését. A vállalat nyereség- és veszteség-számlája. Tartozik: 1912. évi veszteségáthozat 69,354.33 K. Üzemi és központi költségek 451,130.84 K. Az értékcsökkenési tartalékalap díjazása 9386.06 K. Összesen 530,371.23 K. Követel: Üzemi bevételek 462,461.62 K. Veszteség 1912. évben 69,354.33 K, le nyereség 1913. évben 1444.72 K = veszteség egyenleg 67,909.61 K. Összesen 530,371.23 K.

Cég-egyzési hírek. A Jobbágyi Kőbányák Részvénytársaság, Szolnokon Az 1913. évi december hó 21-ik napján tartott rendkívüli közgyűlésen hozott határozatoknak megfelelően azon körülmény, hogy az alapítók 250,000 koronáról 320,000 koronára emeltetett és továbbá az alapszabályok 7. §-ának az a módosítása, hogy az alapítók 320 000 korona, mely 800 darab, egyenkint 400 korona névértékű, folyószámmal és szelvényvel ellátott bemutatóra szóló részvényből áll és végül az alapszabályok 12. és 39. §-ainak módosítását bejegyezték. — A Pásztói Kavicsbánya és Mátraszöllösi Bazaltbánya Részvénytársaság felszámolás alatt, Pásztón. A Pásztón 1914. évi február hó 15. napján megtartott rendes évi közgyűlésen hozott határozatához képest a

LAUFER
GEPCYAR

*Budapest VII.
Palota-ut. 1511.
Telefon. 75-40.*

*Hőtelpályák.
Kisvasutak.
Bányakocsik.*

részvénytársaság felszámolását kimondja s ekként a részvénytársaság felszámolása és az eddigi igazgatósági tagok ebbeli minőségének és cégjegyzési jogosultságának megszűnése mellett, ezen új cégszöveg „Pásztói Kavicsbánya és Mátrászőlősi Bazaltkőbánya Részvénytársaság felszámolás alatt“ Pásztó székhellyel, bejegyeztetett.

A „bányafa“ tétel módosítása a máv. díjszabásban. A magyar királyi államvasutak 1913. évi március hó 1-től érvényes hó-yi árudij szabása I. kivételes díjszabásában foglalt, a nevezett árudij szabáshoz 1913. évi szeptember hó 1 én kiadott I. pótlék után módosított „bányafa“ tétel 1914. évi június hó 1-től való érvényességgel a következő új szöveget nyeri:

„Az áruosztályozás F—4. tétele alá tartozó bányafa, továbbá ugyancsak bányászati célokra szolgáló, az áruosztályozás F—3. tételének e) pontja alá tartozó kérges deszkák (széldeszkák), kérges deszkácskák és félkérges deszkák — egy kocsin (biztonsági kocsi nélkül szállítva) — ha valamely magyarországi bányavállalatra van címezve.“

Az ezen tételre vonatkozóan a „Különleges feltételek“ című rovatba az említett pótlék újár beiktatott határozmány továbbra is érvényben marad.

Tűz. A kudsiri kincstári vasgyárban a tüzes salakszikrák három helyen is meggyújtották a gyár tetőzetét. A hatalmas lángokkal égő tetőt a gyári tűzoltóságnak sikerült eloltani és így nagyobb veszedelemnek eljött venni.

KÜLFÖLDI HIREK.

A belga vaspiaç 1913-ban. Belgiumnak 1913-ban 59 ércolvasztó kemencéje volt 1912-ben 55) és ezek közül 49 (ugyannanyi mint 1912. végén) állt ez év végén üzemben. Nyersvasból becslés szerint h. 527.000 tonnát termeltek (1912-ben 2,344.916 t.) még pedig: öntött nyersvasat 94.720 tonnát (1912-ben 97.750 t.) Nyers acélvasat 2,404.120 tonnát (1912-ben 2,199.250 t.)

A nyersvas behozatala 1912-ben 780.370 tonna volt, míg 1913-ban 578.410 tonna. A vasérc importja 1912-ben 6,415.000 tonnára rugott; 1913-ban 7,085.000 tonna volt.

A vasgyártmánykivitel sok tételnél csökkenést mutat. A szinexport 172.800 tonnáról 164.585 tonnára, gerendásvas 98.088 tonnáról 95.340 tonnára, rud és drótvás 68.528 tonnáról 54.768 tonnára és szögvas 47.880 tonnáról 43.805 tonnára szállt le 1913-ban, szemben az 1912-iki évvel. A következő kivitel eme kedett: Pántvas 1913-ban 649.412 tonnára (1912-ben 632.072 t.), továbbá bádóg 196.223 tonnára (1912-ben 195.415 t.) megmunkált acél és vas (külön megnevezés nélkül) 139.176 tonnára (1912-ben 132.280 t.), nyersvas 2.860 tonnára (1912-ben 2.420 t.)

Ellentétben az 1912. évvel, amikor a vasipar rendkívül prosperált és az üzlet igen jövedelmező volt, mert a viszonyok igen kedvezőtlenül alakultak. Eleinte a művek még a régebbi megrendelések végrehajtásával voltak ugyan elfoglalva, később azonban a mindég ritkábban érkező rendelések komoly válságot idéztek elő. Az üzemeket korlátozni kellett és az eladási árak annyira hanyatlottak, hogy a munkabérek ismételt leszállítása dacára sem nyújtottak többé hasznot.

Öntöttvas 83 frankról 71 frankra, Thomas, nyersvas 85-ről 62-re, rudacél 152.56-ről 111.25-re, gerendásvas 142.86-ről 130.85-re, vasbádóg 175—177.56-ről 130-ra, Thomas acélvas 176-ról 123.50-re, acélsinek pedig 150 frankról 145 frankra szálltak alá.

Maschinenfabrik und Mühlenbauanstalt G. Luther
Actiengesellschaft braunschweigi cég 42349. számú

„Forgótalattyú gabonavezető csövek számára“

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatbavétele céljából belöldi gyárosokkal összeköttetést keres, esetleg szabadalmát eladja, vagy gyártási engedélyket ad. — Bővebb felvilágosítással szívesen

Kalmár J. szabadalmi ügyvivő iroda Budapest,
VII. ker., Rákóczi-ut 44.

DEUTSCHER BERICHT. INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Selbstretter-Apparate.

Es ist wohl bekannt, dass mit dem Fortschritte der modernen Technik beim Bergbaue nach die benützten Rettungsapparate sich vermehrt und derart vervollständigt haben, dass man mit Recht das grösste Resultat bei den Rettungsarbeiten der mit solchen Rettungsapparaten ausgestatteten Rettungstruppen erwarten kann. Leider lehrten uns die in der letzteren Zeit so traurig endenden Bergwerkskatastrofen einen ganz anderen.

Bei den grösseren letzteren Bergwerksexplosionen haben überall entsprechend eingeübte und mit ausgezeichneten Rettungsapparaten ausgestattete Rettungstruppen teilgenommen, jedoch müssen wir leider feststellen, dass trotz jeden Bestrebens dieser Rettungstruppen, in den meisten Fällen nicht im Stande waren Menschenleben zu retten. Die Rettungstruppen leisteten ausgezeichnete Dienste beim Aufsuchen der Leichname und bei Herstellung der Leitung der Bergwerke. Diese Erfahrungen zeigen, dass die Resultate des Rettens nicht nur von der eingeübten Rettungstruppe und der verlässlichen Rettungsapparate abhängt. Anlässlich der grossen Bergwerksexplosionen verschliesst durch die Explosion gewöhnlich das herabrollende Gestirn die Gezeugsstrecken, und bis durch dasselbe die Rettungsmannschaft durchdringt, gehen die darin befindlichen Bergmänner zugrunde. In vielen Fällen wo man noch die Hoffnung hätte Menschenleben nach der Explosion zu retten, ist es nicht ratsam die Rettungsmannschaft in das Bergwerk berabzulassen, weil für gewöhnlich der ersten Explosion auch eine zweite folgt, welcher die Rettungsmannschaft zum Opfer fallen würde. Die bisherigen erfolglosen Rettungsversuche bei den Bergwerksexplosionen hängen weder von der Rettungsmannschaft, noch von den Rettungsapparaten ab, hingegen liegen dieselben in der Natur der Sache.

Die äusseren Rettungstruppen können bei Löschung von Bergwerksfeuern eine sehr nützliche Arbeit vollführen, bei Errichtung von Dämmen, doch kann bei grösseren Bergwerksexplosionen die Rettung von verschlagenen Arbeitern nur in den seltensten und glücklichen Fällen man von denselben erwarten.

Wenn also bei grösseren Bergwerksunglücksfällen, die richtig ausgestattete Rettertruppe Menschenleben nicht retten kann, darf man dies nicht der heutigen Organisation der Rettung schreiben, oder etwa als Versagen der Rettungsapparate. Die Erfolglosigkeit liegt an der ausserordentlichen Schwierigkeit der Situation.

Die Erfolglosigkeit der äusseren Rettungstruppe führte zu dieser Anregung, dass man Rettungsapparate in den Bergwerken unterbringt und dieselben von den Arbeitern nach der Explosion an sich genommen werden, damit sie auf diese Art versuchen ihr Leben zu retten. So kam man auf die Idee, ganz kleine für halbstündige Benützung nötige Rettungsapparate zu fabricieren. Heute findet man schon mehrere solcher Apparate auf dem Platze und ein jeder beruht auf dem Grundsatz, dass der Träger nur sein eigenes Leben damit retten soll. Die Fabrikate sind sehr einfacher Konstruktion und ist ihre Füllung nur für die Dauer einer halben Stunde, über die Konstruktion des Apparates wurde in einer früherem Nummer besprochen. Das Ziel wäre jenes, wenn in den der Explosion ausgesetzten Bergwerken, man diese Apparate in die Nähe der Arbeitsplätze lagern würde, die Arbeiter aber anlehren, wie dieselben mit diesen versehen zu den Schächten kommen könnten. Man hofft durch die Benützung dieser Apparate zu ermöglichen, dass die Arbeiter durch die nach der Explosion entstandenen

Nachgase ohne Gefahr zum Schachte gelangen, von wo aus ihre Befreiung schon eine leichtere wäre.

Die Idee ist unbedingt eine neue auf dem Gebiete der Rettung. Mit den Selbstretterapparaten könnten in glücklicheren Fällen viele solche in den Bergwerken befindliche Arbeiter gerettet werden, welche in der, der Explosion folgenden Viertelstunde anlässlich eines Fluchtversuches den giftigen Nachgasen zum Opfer fallen. Jedoch hat auch die Benützung des Selbstretterapparates viele solcher Hindernisse, welche die theoretisch festgestellte Möglichkeiten in der Praxis zu erreichen nur in den seltensten Fällen möglich macht. Die grösseren Bergwerke, besonders die des Auslandes, welche oftmals während einer Arbeitsperiode mehr als tausend Arbeiter beschäftigen, können in einem Bergwerke unmöglich so viele Selbstretterapparate ablagern, weil dies keine leichte Aufgabe wäre, wenn es überhaupt möglich wäre. In der aller-nächsten Nähe der Arbeitsplätze kann man diese Lager kaum aufstellen. Sind dieselben jedoch weiter von den Arbeitsplätzen entfernt, ist es fraglich, ob die Arbeiter nach der Explosion durch die evt. Nachgase herausgelangen können.

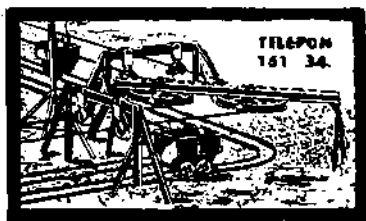
Von den Nachgasen ist es bekannt, dass ein Aufenthalt von wenigen Sekunden schon ein tödtlicher sein kann.

Das beste wäre, wenn der Arbeiter die Rettungsapparate stets bei sich, wie seine Lampe tragen würde. Dies aber würde ihn sehr an seiner Arbeit hindern und ist es eine Frage, ob diese Apparate, trotz ihrer einfachen Konstruktion eine solche grobe Benützung ertragen würden? Könnte man diese Apparate gefüllt in den Magazinen der Bergwerke durch längere Zeit hindurchaufbewahrt halten, so dass die nasswarme Luft des Bergwerkes in der Konstruktion derselben keine solche Veränderung verursacht, welche die tadellose Funktionierung derselben im kritischen Moment illusorisch verursachen würde. Stellen wir uns vor, dass diese Schwierigkeiten sämtliche zu besiegen wären. Die nach der Explosion entstandenen Brüche verschliessen ebenso vor dem mit dem Rettungsapparate ausgestatteten Arbeiter den Befreiungsweg, wie bisher. Im Falle der Rettungsapparat so konstruiert ist, dass eine Oxigenfüllung nur für einen halbstündigen ordentlichen Marsch genügt, so sind die denselben tragenden Personen zur Arbeitsausübung auch mit vereinigten Kräften nicht im Stande sich durch die Brüche durchzuarbeiten.

Ihr Schicksal erreicht sie noch, bevor sie mit der Rettungsgruppe zusammenkommen. Dann nimmt in den meisten Fällen ein solcher Selbstrettungsapparat die Aufmerksamkeit und beide Hände des Trägers derart in Anspruch, dass derselbe nicht im Stande ist eine andere Arbeit auszuführen. Wer sich einmal mit Rettungsapparaten beschäftigte, dem ist bekannt, wie die gute Wirkung des Apparates von der Übung, Ruhe und organischen Fähigkeit des Trägers abhängt. Daran kann man aber gar nicht denken, dass man jeden Arbeiter zum Tragen des Apparates einübt. Zu diesem Zwecke sind schon viele Arbeiter aus organischen Gründen nicht fähig. Wenn wir jetzt diesen Apparat einem ungeübten Arbeiter geben, ist es eine Frage, ob dieselben in einem ausserordentlichen aufgeregten Seelenzustande sich flüchten können. Werden dieselben mit der Oxigenmenge derart zu sparen im Stande sein, dass dieselbe eine erhebliche Zeit ausbält. Diese sind sämtliche solche Fragen, welche wir vorerst überlegen müssen, bevor wir uns dahin äusseren, dass die Bergwerksrettung mit den Rettungsapparaten ein nützliches und in der Praxis unbedingt verlässliches Apparat bekam. Es ist zweifellos, dass die Selbstretterapparate in manchen Fällen tadellose Dienste leisten können, evt. kann man in den glücklicheren Fällen mehrere Menschenleben damit retten, jedoch zu glauben, dass damit schon die Schwierigkeit nach den Bergwerksexplosionen Menschenleben zu retten behoben wäre, ist eine eitle Hoffnung. Es ist wohl sicher, dass man die Selbstretterapparate in vielen noch nach den in der Praxis bemerkbaren Mängeln vervollständigen wird. Es ist wohl bestimmt, dass diese verbesserten Typuse besser dem Ziele entsprechen werden.

Die Sicherheit des Lebens und des Vermögens verlangt es, dass die in der Praxis und jetzt fabrizierten Apparate gewissenhaft ausprobt und wo nur praktisch möglich, überall angewandt werden. Denn theoretisch kann man für und gegen die Benützung der Rettungsapparate argumentieren, doch die Stärke oder Mängel dieser Argumentation, kann nur eine gewissenhafte und längere praktische Erfahrung entscheiden. Wir haben schon einige modern ausgestattete Rettungsstationen. An diesen könnte man mit einer kleinen Auslage und wenig Mühe den praktischen Wert der Selbstretterapparate ausproben.

MODERN SZÁLLÍTÓGÉPEK

**GUNST.ÉS
G. SZÉKELY**
SCHWEIGER-GYULA
MÉRNOKI-IRODA
BUDAPEST-V. BATHORY-U. 9-12

VONTATÓMŰVEK · KÖTÉLPÁLYÁK BANYABERENDEZÉSEK

(1188)52

Ha érdeklődik, vagy ha rendel, szíveskedjék „A Bányára” hivatkozni!

859—1914. szám.

Versenyárgyalási hirdetés.

Az abrudbányai m. kir. bányá- és fémbeváltóhivatal verespataki bányaszertárába legkésőbb folyó évi július hó 15-ig beszállítandó

hatvan (60) métermázsá kétszer finomított repceolaj,

melynek szállítására **folyó évi június hó 10-én délelőtt 9 órára** nyilvános versenyárgyalás hirdettetik.

Vállalkozók egy koronás bélyeggel ellátott zárt ajánlataikat fenti határidőig „Repceolajszállítási ajánlat“ felirással az alólírott m. kir. bányá- és fémbeváltóhivatalhoz nyujtsák be.

Ajánlatokhoz kettő (2) üveg repceolaj minta melléklendő és bánatpénz fejében a szállítási összértéknek 5 (öt) százaléka készpénzben vagy állami letétre alkalmas érték-papírokban, ezen hirdetés számára való hivatkozással, az abrudbányai m. kir. bányá- és fémbeváltóhivatali pénztárnál elhelyezendő. Az ajánlott ár az ajánlatban a verespataki kir. bányaszertárba való szállítással együtt métermázsánként, tiszta olajat számítva netto sulyban (hordó ingyen), teendő és számjegyekkel és betűkkel világosan kiirandó.

A szállító az olaj hazai származását a szállítás alkalmával hitelesen beigazolni tartozik és az árlejtési ajánlatban is határozottan kiteendő, hogy hazai repceolajat fog szállítani.

Ha a beszállított olaj a beküldött mintának meg nem felel, az áru a szállító cég rendelkezésére bocsáttatik.

Az elfogadott ajánlathoz mellékelte bánatpénz a szállítás befejezéséig mint óvadék vissza lesz tartva.

Megjegyeztetik, hogy a verespataki vasuti állomástól — utirány: Aranyosgyéres—Torda—Verespatak — a verespataki kir. bányaszertárig való szállítást kívánatra az alólírott kir. bányá- és fémbeváltóhivatal is közvetíti, és pedig göngysuly métermázsáját ötven (50) fillérrel.

Elkésve beadott vagy hibásan kiállított ajánlatok nem fognak figyelembe vétetni. Az odaitélés az árlejtés után az érdekelt feleknek haladéktalanul tudomására hozatik.

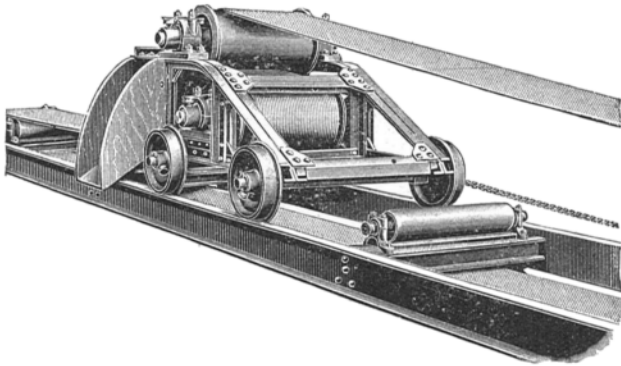
Abrudbánya, 1914. évi május hó 4-én.

M. kir. bányá- és fémbeváltóhivatal.

Bromberger Maschinenbau-Anstalt G. m. b. H.

Modern szállítóberendezések ♦ **Prinzenthal bei Bromberg**
 speciális gyára

Minden nagyságu és teljesítményü berendezések tervezése s kivitele

Szalagszállítóberendezés szabadalm. automatikus elosztókocsival

Mindennemü transportörök, elevátorok minden anyag részére, továbbá **szalagszállítók**, szállító-csigák, felvonók, daruk, mindennemü emelőgépek.

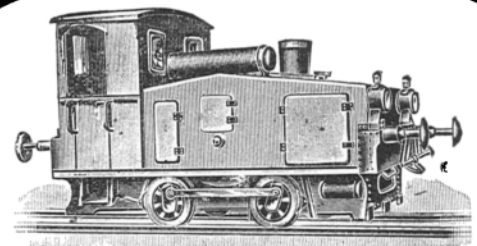
Drótkötélpályák, elektr. függővasutak, hajó-kirakodó berendezések, szén-, kötő- és tárolóberendezések, továbbá minden egyéb szállítóberendezések.

A brombergi gépgyár vezérképviselte:
Faber és Erdélyi okl. gépészmérnök

≡ ≡ ≡ **műszaki irodája** ≡ ≡ ≡
 Budapest, VI., Váci-körút 57/a. ♦ Telefon 5—32.

Üzletközvetítést díjazunk.

OBERURSELI motortársaság K. f.

Oberurseli-lokomotivok

benzin-, benzol- és spiritusz-üzemre.
 Bánya-, mezei és rendezői vasutakra.
 A legújabb bányarendőri előírásoknak megfelelőleg.

Wien VI/1 Gumpendorferstr. 72.

(1218/33)

Transmissiókat

a legmodernebb kivitelben, gyűrűs kenésű olajtakarék Calypsol és golyós csapágyakkal. ::: Szab. Leffler

dörzskapcsolók

Tervez és szállit legolcsóbb árban =

Kronberger József

okl. gépészmérnök
 Bpest, V., Erzsébet-tér 2.

Mérnöki látogatás, költségvetés díjtalan. =

Telefon 146—63.

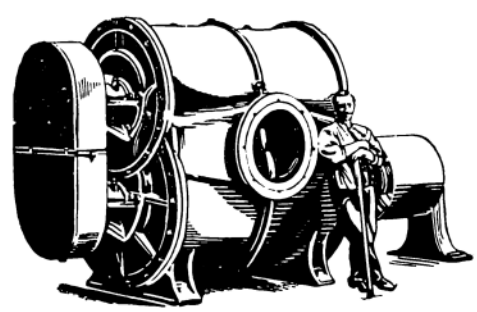
Spezialität:

**Gabel-Schaukel-Spaten-
 Rechen-Hammer-Stiele**
 sowie alle Stielarten
 liefert billigt
**Holz-Industrie
 Ludwig Müller**
 Neustadt a. Haardt
 (Rheinpfalz)

(1132/41)

Ha érdeklődik, vagy ha rendel, sziveskedjék „A BANYÁ”-ra hivatkozni.

Centrifugális és körforgó SZIVATTYÚK, FÚVÓK, GÁZSZIVÓK,

Turbinaszivattyúk és turbokompresszorok.
C. H. Jaeger & Co., Leipzig-Plagwitz.

Vezérképviselő a magyar korona országában:
VECSEY JENŐ okl. gépészmérnök,
 Budapest, V., Lipót-körút 21. Telefon 105—84.

(1163/38)

Kosztelán Miksa

MŰSZAKI NAGYKERESKEDÉS.

BUDAPEST, VI. kerület, Eötvös-utca 23/b.
Szállítja az összes bányászati
és kohászati cikkeket. ♦
TELEFON 87-10.
(954|52|II)

DELBEG
LÉGSZŰRŐK
turbodynamok és
kompresszorok részére
előírt mértékű teljesítményűek.
Deutsche Luftfilter-Bau-Ges.m.b.H.
Breslau III

Tiszta levegő

Poros, kormos levegő

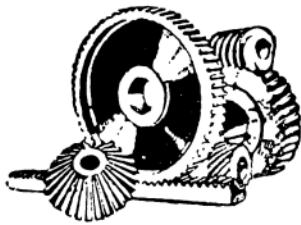
Magyarországi képviselő:
FONÓ MIKLÓS
Újpest, Virág u.16.
Telefon: 140-10.

(979|9|II)

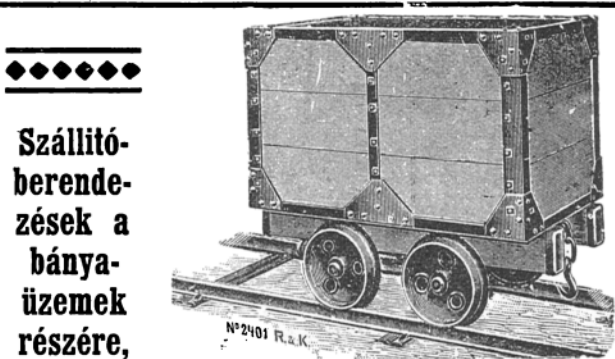
Első magyar precíziós fogaskerékgyár

Benkő és Gyémánt

Gyár és iroda: BUDAPEST, Angyalföld,
Jász-utca 33. szám.
TELEFON 114-36.

Gyárt automatikusan működő gépekkel: Nyersbörkerekereket. Homlokerekereket fogasruddal. Kúpkerékpárokat. Csavarkerékpárokat. — Csigakerekereket. — Elvállal keréktesztek precíziós marását és gyalulását a legolcsóbb árak mellett. — Kivánatra költségvetéssel készséggel szolgálunk és mérnökünket díjtalanul kiküldjük.

Szállítóberendezések a bányászatok részére,

csillék, függővasutak, mozdonyok.
Roessemann és Kühnemann
Budapest, VI., Váci-ut 113-115.

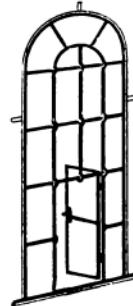
Farkas-féle idomvasablak

a legjobb,
legerősebb,
legolcsóbb.

FIGYELEM a merev összeépítésre! ::

FIGYELEM az üvegszorító csapokra! ::

Költségvetés díjtalan!!!

(1068|4)

Farkas és Társa vasszerkezeti
gyár ::
Budapest, VI., Lehel-utca 8. sz.

MEGHŐDÍTOTTUK A VILÁGOT!

UNDERWOOD
LÁTHATÓ IRÁSU
IROGÉP

TELEFON
38-31
HÍVÓ-SZÁM

most
GEREBEN BÉLA, ANDRÁSSY-UT 1.

(1058|23)

Fűrészszerzők
Mélyfúrások

Trauzl és Társa

Budapest,

IX., Közraktár-u. 12/b. sz.

TELEFON: József 23-62.

Wien, IV/2. Prinz Eugenstr. Nr. 80.